
ФІНАНСИ. БАНКІВСЬКА СПРАВА

339.72

М. Ю. Демченко, к.е.н.

**КИТАЙСЬКА НАРОДНА РЕСПУБЛІКА НА ШЛЯХУ ЗМІЦНЕННЯ
ТА ІНТЕРНАЦІОНАЛІЗАЦІЇ ЮАНЯ**

Анотація. У статті автор робить аналіз обсягів експорту-імпорту Китайської Народної Республіки за 2013 р., визначаючи її найбільших зовнішньоторговельних партнерів. На основі узагальнень торговельних обсягів і запасів міжнародних резервів робиться припущення, що Азійсько-Тихоокеанський регіон невдовзі стане найпотужнішим центром світової економіки. Налагодження Китайським Народним банком проведення зовнішньоекономічних розрахунків зі своїми партнерами в національних валютах, за допомогою механізму валютних свопів, буде неодмінно сприяти інтернаціоналізації юаня.

Ключові слова: китайський експорт, китайський імпорт, юань, долар США, валютні свопи, інтернаціоналізація юаня, валютна складова.

М. Ю. Демченко, к.э.н.

**КИТАЙСКАЯ НАРОДНАЯ РЕСПУБЛИКА НА ПУТИ УКРЕПЛЕНИЯ
И ИНТЕРНАЦИОНАЛИЗАЦИИ ЮАНЯ**

Аннотация. В статье автор проводит анализ объемов экспорта-импорта Китайской Народной Республики за 2013 г., определяя её наибольших внешнеторговых партнеров. На основе обобщений торговых объемов и запасов международных резервов делается предположение, что Азиатско-Тихоокеанский регион вскоре станет мощным центром мировой экономики. Налаживание Китайским Народным банком проведения внешнеэкономических расчетов со своими партнерами в национальных валютах, при помощи механизма валютных свопов, будет непременно способствовать интернационализации юаня.

Ключевые слова: китайский экспорт, китайский импорт, юань, доллар США, валютные свопы, интернационализация юаня, валютная составляющая.

M. Yu. Demchenko, candidate of economic sciences

**CHINESE NATIONAL REPUBLIC ON THE WAY TO STRENGTHEN AND INTERNALIZATION
OF YUAN**

Abstract. The author analyzes the volumes of exports and imports of China for 2013, defining its largest trading partner in the article. Based on Generalizations of trading volumes and stocks of international reserves, it is assumed that the Asia-Pacific region will soon become a powerful center of the world economy. Realization of the external economic calculations of Chinese National Bank with its partners in the National currency, with the help of mechanism of currency swaps, will certainly contribute to the internationalization of the Yuan.

Keywords: Chinese exports, Chinese imports, the Yuan, the U.S. dollar, currency swaps, the internationalization of the Yuan, currency component.

Актуальність теми дослідження. На сучасному етапі розвитку світової економіки інтеграційні процеси руйнують національні кордони. Найпотужніші світові центри ділової активності визначають вектор розвитку цілих регіонів, значно впливаючи на розвиток їхніх кредитно-фінансової, фіскальної, бюджетної систем. Багато фахівців вважають, що Китайська Народна Республіка (далі по тексту – КНР), як головний осередок, і її найближчі сусіди азійського регіону незабаром стануть одноосібними лідерами світової економіки. Це буде стосуватися не тільки торговельних відносин, а й новітніх досягнень у сфері фінансів та кредиту, техніки і технологій,

ФІНАНСИ. БАНКІВСЬКА СПРАВА

освіти і культури. Тому вивчення сучасних обсягів експорту-імпорту КНР, шляхів збільшення авторитету і просування китайської національної валюти до вільної зовнішньої конвертованості вбачається нам актуальним та своєчасним.

Постановка проблеми. Необхідність і значимість дослідження зміцнення економіки КНР та інтернаціоналізації її національної валюти зумовлюється тим, що після світової фінансової кризи, під час якої на світовій арені значно похитнувся статус американського долара, триває процес диверсифікації валютних ризиків та пошуку більш надійного засобу міжнародних розрахунків та резервування.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Сучасна наука має багато науково-теоретичних досліджень щодо питання економічного, торговельного, фінансового розвитку КНР. Вагомий внесок у розвиток таких досліджень зробили вітчизняні та зарубіжні науковці Амалян Н., Величко В., Міхеев В., Островський О., Савінський С. та багато інших. Але, на наш погляд, є необхідність в узагальненні окремих думок та подальшому розвитку теоретичних досліджень щодо визначення сучасних зовнішньоторговельних пріоритетів КНР та шляхів інтернаціоналізації китайської валюти.

Постановка завдання. Метою статті є визначення основних зовнішньоторговельних партнерів КНР на сучасному етапі розвитку китайської економіки та центрбанків країн і територій, з якими Народним банком КНР укладено угоди про проведення зовнішньоекономічних розрахунків у національних валютах, за допомогою механізму валютних свопів.

Виклад основного матеріалу. Взаємозалежність і водночас конкурентність двох найпотужніших економік світу - КНР (Китайської Народної Республіки) і США (Сполучених Штатів Америки) – залишаються надзвичайно високими. За підсумками 2013 р., у списку головних зовнішньоторговельних партнерів КНР на першому місці зазначено США. Їхній загальний взаємооборот товарами (експорт плюс імпорт) складає 12,9 % від загального товарообороту, або 537,36 млрд дол. США в сумарному вимірі [1]. США поглинають 16,7 % усього китайського товарного експорту на загальну суму 368,4 млрд дол. США, при цьому займаючи з 2013 р. лише другу сходинку серед країн, до яких найбільше експортує КНР (табл. 1). Першу сходинку експортних поставок КНР, що повністю відповідає узятій КНР стратегії на збільшення внутрішнього товарообігу, у 2013 р. зайняв Гонконг (особливий адміністративний район КНР зі статусом залежної території) із 17,4 % сумарного китайського експорту на загальну суму 384,8 млрд дол. США. Це зовсім не випадково, оскільки цій невеликій за розмірами (1104 км²) і чисельністю (7,182 млн чол.) території керівництвом КНР делегується все більше фінансових повноважень та привілеїв [2; 3]. Це стосується: і присвоєння Гонконгу у 2010 р. статусу офшорного фінансового центру з правом управляти потоками китайської валюти (юанем); і надання права окремим компаніям Гонконгу емітувати облигації для фінансування своєї діяльності, деноміновані в юанях; і відкриття найбільшої на початок 2014 р. своп-лінії (на суму 400 млрд юанів) для проведення розрахунків з обслуговування взаємної торгівлі.

Таблиця 1

Обсяги експорту-імпорту КНР у розрізі найбільших країн-партнерів за 2013 р.

Експорт				Імпорт			
№ з.п.	Країна	Обсяги, млрд дол. США	Обсяги, у %	№ п.п.	Країна	Обсяги, млрд дол. США	Обсяги, у %
1	2	3	4	5	6	7	8
	Усього експорту, у т.ч.:	2210,02	100		Усього імпорту, у т.ч.:	1950,29	100
1.	Гонконг	384,8	17,4	1.	Республіка Північна Корея	183,1	9,4
2.	США	368,4	16,7	2.	Японія	162,3	8,3
3.	Японія	150,3	6,8	3.	Тайвань	156,6	8,0
4.	Республіка Північна Корея	91,2	4,1	4.	США	152,6	7,8
5.	Німеччина	67,3	3,0	5.	Австралія	98,8	5,1

ФІНАНСИ. БАНКІВСЬКА СПРАВА

Продовження таблиці 1

1	2	3	4	5	6	7	8
6.	Нідерланди	60,3	2,7	6.	Німеччина	94,2	4,8
7.	Великобританія	50,9	2,3	7.	Малайзія	60,1	3,1
8.	Російська Федерація	49,6	2,2	8.	Швейцарія	56,0	2,9
9.	В'єтнам	48,6	2,2	9.	Бразилія	54,0	2,8
10.	Малайзія	45,9	2,1	10.	Саудівська Аравія	49,1	2,5
....	Україна	7,9	0,4	....	Україна	2,7	0,1

Джерело: складено автором на основі [1; 4].

Що стосується імпорту товарів до КНР, то тут є очевидним, що головними постачальниками товарів до КНР є країни Азійсько-Тихоокеанського регіону (Республіка Південна Корея, Японія, США, Тайвань, Австралія, Малайзія). США знаходиться лише на четвертій позиції (з обсягом 152,6 млрд дол. США) і поступово стає менш значущим партнером для Китаю. Сумарно весь загальний зовнішньоторговельний оборот КНР за 2013 р. сягнув позначки 4160,31 млрд дол. США, що є беззаперечним лідерством у світі, а більшість цієї торгівлі (2,225 млрд дол. США, або 53,5 %) якраз припадає на країни Азійсько-Тихоокеанського регіону. Так, маючи на початку 2013 р. у своєму активі 62,5 % (або 6,8 трлн дол. США) [5, с. 111-112] загальної обсягу золотовалютних резервів світу, цей регіон, на нашу думку, з великою долею ймовірності найближчим часом стане не тільки головним торговим майданчиком і центром світової економічної активності, а й валютно-фінансовим центром світової економіки.

Разом з тим, у валютних відносинах чітко простежується тенденція до відсторонення американського долара від розрахунків у зовнішній торгівлі Китаю, шляхом укладання Китайським Народним банком з головними торговельними зовнішньоекономічними партнерами договорів про застосування валютних свопів (англ. – currency swap), де оплата буде відбуватися у національних валютах без участі долара. Національний банк України тлумачить валютний своп як „валютну операцію за договором, умови якого передбачають купівлю (продаж, обмін) іноземної валюти зі зворотним її продажем (купівлею, обміном) на певну дату в майбутньому з фіксацією умов цих операцій (курсів, обсягів, дат валютування тощо) під час укладення договору” [6]. Іншими словами, це комбінація двох протилежних конверсійних угод купівлі-продажу або продажу-купівлі, як правило, двох іноземних валют, на однакову суму, але з різними датами кінцевої оплати. З початку глобальної фінансової кризи і дотепер Китайський Народний банк наполегливо укладає, подовжує та збільшує валютні своп-лінії з 23 центральними банками країн світу і територій, включаючи центробанк Європейського Союзу (ЄЦБ) (табл. 2).

Таблиця 2

**Укладені угоди Китайським Народним банком з валютних свопів,
станом на 01.01.2014 р.**

№ з.п.	Центробанки окремих країн і територій	Обсяги укладених угод, млрд юанів	Рік укладання останньої угоди
1	2	3	4
1.	Гонконг ¹	400	2011
2.	Республіка Південна Корея ¹	360	2011
3.	Європейський центральний банк	350	2013
4.	Сінгапур ¹	300	2013
5.	Австралія	200	2012
6.	Великобританія	200	2013
7.	Бразилія	190	2012
8.	Малайзія ¹	180	2012
9.	Індонезія ¹	100	2013
10.	Угорщина	100	2013
11.	Таїланд ¹	70	2011
12.	Аргентина	70	2009

ФІНАНСИ. БАНКІВСЬКА СПРАВА

Продовження таблиці 2

1	2	3	4
13.	Об'єднані Арабські Емірати	35	2012
14.	Нова Зеландія	25	2011
15.	Республіка Білорусь	20	2009
16.	Україна	15	2012
17.	Туреччина	10	2012
18.	Монголія ¹	10	2012
19.	Пакистан	10	2011
20.	Казахстан	7	2011
21.	Ісландія	3.5	2010
22.	Албанія	2	2013
23.	Узбекистан	0.7	2011
	Сумарно:	2658,2	-

Джерело: складено автором на основі [7; 8, с. 61].

Примітка. Позначені країни, з якими Китайським Народним банком було укладено повторні (або чергові) угоди про застосування валютних свопів.

З моменту підписання у 2008 р. першої угоди про валютні свопи (з Республікою Південної Кореї на суму 180 млрд юанів) пройшло більше п'яти років. Започатковані такі угоди були ще на початку 2000 р., але почали більш дієво запроваджуватися лише з початком світової фінансової кризи 2008 р. як один із способів диверсифікації валютного ризику, пов'язаного із стрибками валютного курсу долара США. За нашими підрахунками, станом на початок 2014 р. Народним банком КНР укладено таких угод на загальну суму 2658,2 млрд юанів (або майже на 435 млрд дол. США по офіційному курсу 6,12 юанів за 1 долар США).

Може скластися враження, що це поки не дуже відчутні та незначні обсяги торгівлі без участі американського долара, але це ж тільки угоди своп-ліній. Треба врахувати й інші складові. Так, наприклад, за повідомленням Китайського Народного банку, між КНР і Японією досягнута домовленість починаючи з 01.06.2012 р. провадити торгові розрахунки тільки в іенах і юанях без використання долара США, а це, згідно з табл. 1, ще на 312,5 млрд дол. США обсягів торгівлі без участі долара США [7]. На додаток треба згадати так звану „Чіангмайську ініціативу”, спочатку підписану в травні 2000 р. (авт. Чіангмай – провінція і одночасно велике місто на півночі Таїланду), в розширення якої в березні 2010 р. укладена додаткова угода країн групи „АСЕАН+3”. Згідно з „Чіангмайською ініціативою” 10 країн асоціації держав Південно-Східної Азії „АСЕАН” (Індонезія, Малайзія, Філіппіни, Сінгапур, Таїланд, Бруней, В'єтнам, Лаос, М'янма і Камбоджа) утворили з 3 провідними країнами Азії (КНР, Японія, Республіка Південна Корея) систему багатосторонніх валютних свопів і взаємної підтримки національних валют шляхом проведення взаємних торгових операцій без участі долара США і створення стабілізаційного (резервного) фонду в розмірі 120 млрд дол. США для запобігання в подальшому фінансовим кризам.

Вочевидь, що КНР, збільшуючи обсяги зовнішньої торгівлі, в якій валютою платежу (валюта, в якій здійснюється кінцева оплата за товари) все дедалі більше стає юань, тим самим активно підштовхує власну валюту до більшої інтернаціоналізації. Якщо такий процес набере більших обертів, то до повного визнання юаня вільноконвертованою валютою і одночасно валютою ціни (валюта, в якій встановлюються ціни) залишається не так багато часу. На думку автора, повна „гегемонія” юаня у глобальній валютно-фінансовій системі настане не пізніше 2015-2020 рр., так як саме в цей період прогнозується взяття КНР пальми першості з випуску ВВП (валового внутрішнього продукту), яку поки що утримують США.

Процесу повної конвертованості юаня і його становлення як основної світової валюти сприяють:

1) створений і діючий вже сьогодні механізм вільного переміщення юаня між офіційними офшорними центрами: Гонконгом, Лондоном, Сінгапуром і Тайванем;

2) тривалий час (більше десяти років) діючий механізм прикордонних розрахунків у китайській валюті між країнами Східної і Південно-Східної Азії, обсяг яких у 2012 р. склав 3,22 трлн юанів (близько 511 млрд дол. США);

ФІНАНСИ. БАНКІВСЬКА СПРАВА

---

3) у Республіці Південна Корея, Індонезії, Малайзії, Філіппінах, Сінгапурі, Таїланді валютний курс національних валют вже сьогодні має більшу прив'язку до юаня, аніж до долара;

4) юань став основною валютою не тільки для Азійських країн, а й для таких країн, як Чилі, ПАР (Південно-Африканська Республіка), Індія, Ізраїль, Турція [8];

5) окремі країни почали частину своїх міжнародних резервів переводити в юані, до відомих з них відносяться: Японія, Малайзія, Таїланд, Чилі, Австралія, Нігерія [2; 8];

6) у листопаді 2012 р. керівництво КНР заявило про намір зняти обмеження за обсягом вкладень для місцевих та іноземних інвесторів, за планом існуючі квоти будуть спочатку збільшені, а потім і зовсім скасовані;

7) угоди з купівлі Китаєм нафтопродуктів з країнами-постачальниками (Російська Федерація, Іран, Ангола, Судан, Венесуела) „чорного золота” почали оплачуватися в юанях [9];

8) китайські золотовалютні резерви налічують більше 3,3 трлн дол. США, або більше 30 % від загальносвітових резервів, а в складі валютної складової світових міжнародних резервів з'являється все більше „нових” резервних валют, наприклад, канадський та австралійський долар [10];

9) у грудні 2013 р. китайський юань став другою за популярністю валютою в зовнішньоторговельних операціях із застосуванням акредитивної форми розрахунків, поступаючись поки що долару США і переважаючи євро. Також, за підсумками 2013 р., юань увійшов в десятку валют, які найбільше обертаються на світових валютних ринках, зайнявши дев'яту сходинку (в 2004 р. у цьому списку він був лише на 35-му місці) [11-13].

Висновки. Можна зробити висновки, що КНР останнім часом досягає величезних успіхів у розвитку своєї економіки. У першу чергу, це стосується випуску різноманітної продукції із подальшим її просуванням на світових ринках. Головними партнерами, які поставляли у 2013 р. до Китаю свою продукцію і від яких безпосередньо залежить його економічне зростання в майбутньому, можна назвати Республіку Південна Корея (9,4 % від загального імпорту), Японію (8,3 % від загального імпорту), Тайвань (8,0 % від загального імпорту), США (7,8 % від загального імпорту), Австралію (5,1 % від загального імпорту). До менш значущих імпортерів КНР можна віднести Німеччину, Малайзію, Швейцарію, Бразилію, Саудівську Аравію. Сумарно перераховані десять країн поставляють 54,7 % загального імпорту товарів Китаю, що в сумі складає 1066,8 млрд. дол. США. Українська продукція представлена на китайському ринку в сумі 2,7 млрд дол. США, з часткою 0,1 % від загального імпорту, що є неприйнятним торговельним показником для України.

Світова фінансова криза 2008-2009 рр. стимулювала пошук шляхів диверсифікації валютного ризику, пов'язаного із стрибками валютного курсу долара США. Народним банком КНР з 2008 р. наполегливо укладаються угоди про відкриття своп-ліній (валютних свопів) для проведення розрахунків з обслуговування взаємної торгівлі у національних валютах без залучення долара США. Станом на початок 2014 р. загальна сума укладених таких угод дорівнювала 2658,2 млрд юанів (або майже на 435 млрд дол. США), що на практиці підтверджує намагання керівництва Китаю якнайшвидше досягти вільної конвертованості та інтернаціоналізації власної національної валюти.

Література

1. Обзор внешнеэкономической деятельности Китая за 2013 год [Електронний ресурс] / Министерство экономического развития Российской Федерации // Портал внешнеэкономической информации. – Режим па: http://www.ved.gov.ru/exportcountries/cn/about_cn/ved_cn/.

2. Charrel M. How The Chinese Yuan Is Threatening The Dollar's Hegemony [Электронный ресурс] / M. Charrel // Worldcrunch. – Режим доступу: <http://www.worldcrunch.com/rss/world-affairs/how-the-chinese-yuan-is-threatening-the-dollar-039-s-hegemony/currency-market-bond-shanghai-shenzhen/c1s13723/#.UvYBLr1QGPz>.

3. Гонконг [Електронний ресурс] // Вікіпедія – вільна енциклопедія. – Режим пу: <http://uk.wikipedia.org/wiki/Гонконг>.

4. Зовнішня торгівля України товарами (послугами) за 2013 рік. Експрес-випуски [Електронний ресурс] / Державна служба статистики України. – Режим доступу: http://ukrstat.org/uk/express/expres_u.html.

5. Демченко М. Ю. Глобальні золотовалютні резерви: сучасний стан та прогноз / М. Ю. Демченко // Науковий вісник ЧДІЕУ. Серія 1, Економіка – 2013. – № 3(19). – С. 108-116.

ФІНАНСИ. БАНКІВСЬКА СПРАВА

---

6. Глосарій банківської термінології. Валютний своп [Електронний ресурс] / Національний банк України. – Режим доступу: http://www.bank.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=123183.
7. Китай и Япония отказались от доллара [Електронний ресурс] // Саминвестор. – Режим доступу: <http://saminvestor.ru/news/2012/05/30/21150/>.
8. Савинский С. П. Интернационализация национальной валюты КНР – юаня / С. П. Савинский // Актуализация процесса взаимодействия стран БРИКС в экономике, политике, праве: Материалы Научного семинара. Москва, 9 октября 2012 г. / Отв. ред. и сост. Беликова К. М. – М. : Сенат Пресс, 2012. – С. 51-66.
9. Американский эксперт: Китай методично выбивает табуретку из-под доллара [Електронний ресурс] // Интерфакс. – Режим доступу: www.interfax.by/news/world/134232.
10. Демченко М. Ю. Міжнародні резерви в контексті змін валютної складової / М. Ю. Демченко // Науковий вісник ЧДІЕУ. Серія 1, Економіка. – 2013. – № 4(20). – С. 164-171.
11. Юань обійшов за популярністю євро [Електронний ресурс] // Укрінформ. – Режим доступу: http://www.ukrinform.ua/ukr/news/yuan_obiyshev_za_populyarnistyu_e_vro_1888677.
12. Амалян Н. Д. Юань проти долара: стратегія та тактика наступу / Н. Д. Амалян // Проблеми розвитку внешнеэкономических связей и привлечения иностранных инвестиций: региональный аспект. - 2010. – С. 486-489.
13. Yuan now one of world's most tradable currencies [Електронний ресурс] // CNBC. – Режим доступу: <http://www.cnbc.com/id/101013437>.

References

1. Ministry of Economic Development of the Russian Federation. (2013). *Obzor vneshneekonomicheskoy deyatel'nosti Kitaya za 2013 god* [Overview of China's foreign economic activity for 2013]. Retrieved from http://www.ved.gov.ru/exportcountries/cn/about_cn/ved_cn/ [in Russian].
2. Charrel, M. (2013). *How The Chinese Yuan Is Threatening The Dollar's Hegemony*. Retrieved from <http://www.worldcrunch.com/rss/world-affairs/how-the-chinese-yuan-is-threatening-the-dollar-039-s-hegemony/currency-market-bond-shanghai-shenzhen/c1s13723/#.UvYBLr1QGPz>.
3. *Honkonh [Hong Kong]*. (n.d.). Retrieved from <http://uk.wikipedia.org/wiki/Гонконг> [in Ukrainian].
4. State Statistics Service of Ukraine. (2013). *Zovnishnia torhivlia Ukrainy tovaramy (posluhamy) za 2013 rik. Ekspres-vypusky [Ukraine's foreign trade of goods (services) by 2013. Press release]*. Retrieved from http://ukrstat.org/uk/express/expres_u.html [in Ukrainian].
5. Demchenko, M. Yu. (2013). *Hlobalni zolotovaliutni rezervy: suchasnyi stan ta prohnoz* [International reserves: current status and predictions]. *Naukovyi visnyk ChDIEU. Seria 1, Ekonomika - Scientific journal of ChSIEM. Series 1, Economics*, 3(19), 108-116 [in Ukrainian].
6. National Bank of Ukraine. (n.d.). *Hlosarii bankivskoi terminologii. Valiutnyi svop [Glossary of banking terms. Currency swap]*. Retrieved from http://www.bank.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=123183 [in Ukrainian].
7. Saminvestor. (2012). *Kitay i Yaponiya otkazalis ot dollara [China and Japan abandoned the dollar]*. Retrieved from <http://saminvestor.ru/news/2012/05/30/21150/> [in Russian].
8. Savinskiy, S. P. (2012). *Internatsionalizatsiya natsionalnoy valyuty KNR – yuany* [Internationalization of Chinese national currency - the Yuan]. In K. M. Belikova (Ed.), *Aktualizatsiya protsessy vzaimodeystviya stran BRIKS v ekonomike, politike, prave: Materialy Nauchnogo seminar* [Actualization of the process of interaction of the BRICS countries in economy, politics, law: Proceedings of Scientific Seminar] (pp.51-66). Moscow: Senat Press [in Russian].
9. *Amerikanskiy ekspert: Kitay metodichno vybivayet taburetku iz-pod dollara [U.S. expert: China methodically knocks out the dollar]*. (2013). Retrieved from www.interfax.by/news/world/134232 [in Russian].
10. Demchenko, M. Yu. (2013). *Mizhnarodni rezervy v konteksti zmin valiutnoi skladovoi* [The international reserves in the context of currency component changes]. *Naukovyi visnyk ChDIEU. Seria 1, Ekonomika - Scientific journal of ChSIEM. Series 1, Economics*, 4(20), 164-171 [in Ukrainian].
11. *Yuan obiyshev za populiarnistyu yevro [Yuan is more popular than the euro]*. (n.d.). Retrieved from http://www.ukrinform.ua/ukr/news/yuan_obiyshev_za_populyarnistyu_e_vro_1888677 [in Ukrainian].
12. Amalian, N. D. (2010). *Yuan proty dolara: stratehiia ta taktyka nastupu* [Yuan against the dollar: the strategy and tactics of attack]. *Problemy razvitiya vneshneekonomicheskikh svyazey i privlecheniya inostrannykh investitsiy: regionalnyy aspekt - Problems of foreign economic relations development and attraction of foreign investments: regional aspect, n.n.*, 486-489 [in Ukrainian].
13. *Yuan now one of world's most tradable currencies*. (2013). Retrieved from <http://www.cnbc.com/id/101013437>.

Надійшла 14.01.2014